

TERMİNOLOJİ KAVRAMI VE TIBBİ TERMİNOLOJİYE GİRİŞ

Aynur ÇELİK¹

AMAÇ : Öğrenci / okur terminoloji kavramını, terminolojinin önemini, terminolojinin tarihçesini öğrenir. Öğrenci/okur klinik çalışmalarında, araştırmalarında ve diğer gerekli durumlarda terimlerin önemini algılayabilir ve terimleri kullanabilir.

TERMİNOLOJİ KAVRAMI

Terim sözcüğü TDK tarafından; bir bilim, sanat, meslek dalıyla veya bir konu ile ilgili özel ve belirli bir kavramı karşılayan kelime olarak ifade edilmiştir. Terminoloji ise Türkçede terim bilim anlamına gelirken genel anlamda terimler ve terimlerin kullanımı ile ilgilenen bilim dalı olarak ifade edilebilir.

Tıbbi terminoloji ise tıp alanında kullanılan terimlerin usul ve esaslarını, yazılma ve okunma kurallarını, türetme/anlamlandırma ilkelerini konu alan bilim dalıdır. Tıp alanında ki gelişmeler ile tıp terminolojisi de önem kazanmıştır ve tıbbi terminoloji sıkça kullanılır olmuştur.

Tıbbi terminoloji vücudu, vücudun parçalarını, fonksiyonlarını, hastalıkları, teşhis ve tedavi işlemlerini, tıbbi araç ve ölçümleri, cerrahi, klinik ve patolojik durumları ve sağlığı ilgilendiren birçok durumu tanımlamada kullanılmaktadır. Tıbbi terminoloji tıp ile ilgili araştırmalarda, bilimsel çalışmalarda, klinik çalışmalarda ve geçerliliği olan ilgili alanlarda etkin bir dildir.

TIBBİ TERMİNOLOJİNİN TARİHÇESİ

Tıp terimlerinin ilk ortaya çıkışı eski Mısır dillerinde gözlemlenmiştir. M.Ö. 5 - M.S. 3. yüzyıllar arasındaki terimlerin çoğunluğu Grekçe kökenlidir. Roma İmparatorluğu'nun gelişimi ile birlikte tüm tıbbi terimlerin latinceye dönüştüğü kabul edilir.

Tarihte tıbbi terminoloji kullanımlarına örnekler ve bilgiler bulunmaktadır:

Hipokrates (MÖ 460-377); acromion (omuz ucu), bronchus (solunan), peritoneum (karın zarı), kardias (yürek), chorda (yay) gibi terimleri bilim diline kazandırmıştır.

Aristoteles (MÖ 384-322); aorta (ilk atar), pancreas (pankreas), diaphragma (böleç), meninx (beyin zarı), trachea (soluk borusu), neuron (sinir) terimleri bilim dilinde kullanmıştır

Galenos (MS 130-201); coccyx (kuyruk sokumu), septum (bölmeç), pylorus (kapıcı), thymus (kekik otu), gluteus (kaba et), ventriculus (karıncık), vena cerebri magna (galen veni) terimlerini kullanmışlardır.

¹ Öğr. Gör., Toros Üniversitesi, SHMYO, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, Ameliyathane Hizmetleri Pr. aynur.celik@toros.edu.tr

DEĞERLENDİRME SORULARI

- 1) Aşağıdakilerden hangisi tıbbi terminoloji tarihçesi hakkında doğru bilgidir?
- A. Hipokrat tarihte tıbbi terminoloji kullanılmasında örnek verilebilecek bir bilim insanıdır
 - B. Tıp terimlerinin, ilk ortaya çıkışı eski Mısır dillerinde gözlenmektedir
 - C. Latince, uzun bir geçmişe sahiptir
 - D. Latince tarih boyunca eğitimin ve eğitilmiş kişilerin dili olmuştur
 - E. Hepsi
- 2) Tıp alanında kullanılan terimlerin usul ve esaslarını, yazılma ve okunma kurallarını, türetme/analamlandırma ilkelerini konu alan bilim dalına ne denir?
- A. Anatomi
 - B. Tıbbi terminoloji
 - C. Sağlık
 - D. Tıp tarihi
 - E. Fizyoloji
- 3) Aşağıdakilerden hangisi tıbbi terminoloji bilmenin faydalarındandır?
- A. Tıbbi terminoloji bilmek bilimsel çalışmaların yürütülmesini kolaylaştırır
 - B. Sağlık alanında çalışma hayatımızda anlaşmayı, çalışmayı kolaylaştırır.
 - C. Tedavi ve bakım hizmetlerinin doğru, bilimsel, uygun şekilde ve şartlarda uygulanmasına yardımcı olur
 - D. Meslekte ilerleme kaydedebilmeye destek olur.
 - E. Hepsi

Cevap Anahtarı: 1) E 2) B 3) E

KAYNAKLAR

- Agur, A. M. R., Lee, M. J.: Grant's Atlas of Anatomy, Ninth Edition, Giza, Egypt: Mass Publishing Co., 1992
- Akkaynak S. Solunum Hastalıkları Temel Bilgiler ve Tanı İlkeleri. Güneş Kitabevi Ltd. Şti. Baskı. Ankara 1988.
- Aktümsek, A. (2014). Anatomi ve Fizyoloji – İnsan Biyolojisi, Nobel Yayıncılık, 8. Baskı, Ankara
- Arıncı, K., Elhan, A.: Anatomi, 2. Cilt, Ankara: Güneş Kitabevi, 2001
- Burnham C Jonham, Tıp Tarihi Nedir?, Işık Yayınları 2017
- Dere, F.: Anatomi Cilt I-II, 4.Baskı, Adana: Genel Dağıtım, 1996
- Ekinci, S., Hatipoğlu H.G. (2014).Yüksekokullar Tıbbi Terminoloji Ders Kitabı. Hatipoğlu Yayıncılık, 5. Baskı. Ankara.
- Ertuğrul, L. (2009). Tıp Terimleri Sözlüğü, Akademi Basın Yayıncılık, İstanbul.
- Feneis, H.: Uluslararası Terimlerle Sistematik Resimli Anatomi Sözlüğü, 2. Baskı, Çeviri Editörü: Yıldırım, M., İstanbul: Nobel& Yüce Kitabevleri, 1997
- Kocatürk, U. (2005). Tıp Terimleri Sözlüğü, Nobel Tıp Kitabevi, 10. Baskı, Ankara.
- Kocatürk, U.: Açıklamalı Tıp Terimleri Sözlüğü, Nobel Yayınevi, İstanbul 2000
- Mesut, R. (2011).Tıbbi Terminoloji, Nobel Matbaacılık, İstanbul.
- Sandoz,T. Alternatif Tıp Tarihi Dost Kitabevi, 2010
- Süzen, L.B. (2014). Hareket Sistemi Anatomisi ve Kinesiyoloji, Nobel Matbaacılık, İstanbul
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı. (2011). Solunum ve Sindirim Sistemine ilişkin Tıbbi Terimler, Ankara.
- Yıldırım, M.: İnsan Anatomisi, İstanbul, Beta Basım Yayım Dağıtım, 1994